

מסורת הש"ס

(א) שבונוט לה. וואס איז דאס
 קיטעס; (ב) קרושן עס: שבונוט
 לל. לז: גיטין כח. (ג) קרושן מח:
 עב. ד"מ עב. קיד; (ד) לקמן
 סב. (ה) לקמן דל. (ו) לעיל ד.
 ד"מ קיד. (ז) דברכות כז: וש"ל.
 (ח) ויקרא כז, (ט) ויקרא כז.
 (י) שייך לעיל, (יא) ע"י לקמן דל.
 וע"י תי"ט כשנא ד ד"ה רבי
 יצחק

הגהות הב"ח

(ה) ריש"י ד"ה לימא וכו' דשנת
עשרים:

מוסף רש"י

[illegible]

שינויי נוסחאות

[illegible]

רבינו גרשום

[illegible][illegible]

(א) וכן פירש"י צד"ה שנה יתירי.

ואח"כ מסה בסוף קודם שזא לז"ד להעיד: מואס. מיעה:
יכול יהו חייבין. העדים קרובן שצות העדות אם לא העדות:
והרי לא ייחד עדיו. שהרי השביע את כולן: יכול אפי' אמר כל
מי שידוע עדות אני משביע לא יהו חייבין: ס"ל והוא עד והרי
מ"ד עדיו. שהרי לא השביע אלף
עדיו: עשיר הוא. ואמאי אין להקדש
כלום בהן: מניה. שעדיין לא מת
אצלו אבל עמיד הוא להניח לו:
פשיעא. דהא לית ליה: כשהיה אצלו
גוסס. בשעה שהסכן מעריכו:
כפיסה. ספיקמו וסוכרת ציד אחריס
נשאו לו בתוכו כלום אלף שכרה והיינו
ריבוא דקמני במתני: הא מני ר"א
ס"א. דאמר לקמן ב' שום היתומים

(דף כג:) ג' ערצין חס היה חמר
 נותן לו הכהן חמורו ואינו נוטלה
 להקדש: אמרו. למד בקר דהיא
 פרנסתו: **במתני'** ילד. מנן כ'
 ועד בן ששים דהוי ערכו ג' שקלים:
הערצין נעערך. ולא אזלינן בקצב
 הערך בחר מעריך: **גמ'** אסה
 היקשה דמיס **ערצין**. צפ"ק (לעיל)
 ד' דלמרינן נדר עברך נפשות וייקרב
 מן נדר היינו דמיס עברך היינו ערצין:
 היקישן הכתוב להני תרי מיני:
מרגלים לקלים. דלזלינן במרגלות
 בחר קלים דכתיב עברכין [שם] ונתן את
 הערך ביום ההוא ודרשינן לקמן (דף
 מד.) שלא ישהה במרגלות לקלים עני
 שהערץ עממו וכל כהן להעריכו ויש
 לו מרגלות שיה' סלעים אין אומרים
 אם משהין אותה עד שיעולה לכרך
 שיש שם עשיר והוא יקנהה ב' סלעים
 הילכך ג' סלעים יש לו וימן ערך שלם
 אין אומרים וזין ודאין להקדש אלא
 מקומו ואמרו וזה"ש דמיס אם אמר
 למי מרגלות זו עלי אין שמין אותה
 דפי מכר הכריס אלא לפי מכר אותה
 שעה ואותו מקום: ולידון כצדו.

שם העריך דבר שהשמה תהיה
 זו כגון שאמר ערך ראשי עלי נותן
 ערך שלם דכתיב גבי ערכין בערכין
 נפשות דבחר נפש אוליין: ופס
כשעת נתינה. דדדמים שפיעט לן
 דיהיב כשעת נתינה ולא כשעת נדר
 דהא כעבד טו בשוק שמין אותו ואס
 אמר דמי עלי בתשרי ובינים בא לב"ד
 ויודע מה היה שזה כשעת נדר
 משעת נתינה היינו שעה שהוא בא
 לב"ד: ופ"ל בערך קיום. דמשמע
 ערכין כשעת ערך שם העריך ע"מ
 בן ששים ונעשה יותר על ששים נותן
 ערך גדול ולא ערך זקן: **מתני'**
יום שלשים כלמטה. ואס אמר ערך
 פלוני קטן עלי ואותו קטן היה בלאות
 יום בן י"ח ליה כלמטה ולא דכתיב כל
 יום ערך לפחות מבין חמש דכתיב כ"ס
 ואס מבין חדש וגו': **ומעלה.** משמע
 ששלמה שנת ששים ואו הוא נידון
 כוקן אבל בשנת ששים נידון כילד:
 הן אס עשינו בתמייה. כלומר וכי
 הן הוא אס עשינו שנת ששים כלמטה
 להחמיר דערך גדול יש לו לפחות
 מבין ששים י' סלעים וליותר על בן

ששים חין עקר אלף ט"ו סלעים: והקל. דערך [יומר] ע' ע' ב' וימר גדול
הוא מפחות מכן עשרים וכן צבן חמש דרכמדי צקראי ^(ז) ר"א אומר.
לעולם שנת חמש ושנת עשרים ושנת ששים למטמה עד ששששים
במתימתי: שנה יסירי כספיה. דמאי למחב ואם מכן ה' שנים ועד כ' כ'
יומא חמין. דמריק קרא למילף שנת (ז) עשרים למטה ללא כ' כ'
בן עשרים ויבא ^(ח) ממילא ידעאל דשנת עשרים בכלל והיינו כלמא

מביא עשיר: **אלא אפילו** מת **אבהו** בשעה שהוא חייב להביא קרבן והניח לו ריבוא וזו בריבואות שכירות **אין להקדש** **בתבין** כלום ומביא קרבן עני: מאי שנא בקרבנות דאין עני והעשיר דנותן ערך עשיר משום דבקרבנות כתיב אשר אל תשיג ידו בטרתהו אי משיג (אע"פ) כתיב כתיב פס' אשר תשיג ידו הגדור ירעננו הכהן אימתי שמשגיח את ערך עשיר והוא שהא (אפריל) מרגילות לקליין לו הגי מילי כ' לית לא יאכל כ' את לית מדי יומין יומין וזה קרבן עשיר הוא. אמאי מביא קרבן עני: **אימא מניה** לו. כלומר לא חימא מה והניח לו [ולן] פשיטא. לקדש כלום עשירין לא הגיע לדור: (פסח דרמא) רוב נוספין למיתא. ועשר שנים מאי קמ"ל: **הקדשות** מותרות. [חיתרות] מנחות שכן או שלש: שכירות אמת.

השג יד פרק רביעי ערכין

אצוי אפי' הכי אין להקדש צהן כלום ופריך בגמ' פשיטא דלחן להקדש צהן כלום כיון שלא היה לו אותו ממון מעולם: **ע**ד ש"א נעשה חתנו ונעשה חתנו (ונעשה חתנו) ואח"כ מתה בתו בשטר. מיידי בשא"ל צנים לצמו כיון דמוקמי' ליה הכא כר"י דלית ליה לר"י

(סנהדרין מ:). היה חתנו ומתה צמח
 אם יש לה צנים הימנו הרי זה קרוב
 אבל אם לאו צנים אין זה קרוב:
ואלא והוא א"ל דרבי בראית איה
 ודרבנן בראית אהו. וקאשאי
 לרבי מאי דרשי רבנן טו (הכא הוא)
 ואם נח הוא מערכך ושמה יש דרשא
 בשום מקום טז. **מלא** הוא דהכא
 ודרשי ליה: **מלא** צריכא שדה
 אביו גוסס ב'. פירש בקונט' אכלה
 בערכין דעת הכהן תליא רחמנא
 ואי חזי דלציו גוסס אינו מעריכו
 עד שימות אציו ולא נהירא דלקמן
 אמרינן אין טז בקדשא אלא מקומו
 ושעתו ובסמוך נמי מייית לה אמת
 הקשת דמים לערכין ומרגלית לקלים
 פירוש עני שהעריך עצמו ויש לו
 מרגלית שאינה שזה עכשיו כי אם כ'
 סלעים אין אומרים נמתין עד שיבא
 יום השוק ותעלה לנ' סלעים אלא
 שמין אותה כמו שהיה עכשיו ולא
 יתן כ'אל' כ' סלעים וא"כ למה אנו
 צריכין להמתין עד שימות אציו לכן
 נראה לרבי דלא קאי אבל בקרבנות
 אינו כן אמת אציו אלא אהא דלעיל
 קאי וסוף מילתא דר' יהודה היא
 והא דמפרש אח"כ אפי' מת אציו
 והנינו לו כו' מילתא דצפי נפשה היא
 וקרבנות וערכין שזו צו:

שִׁירָתָם בְּשַׁעַת נִתְּנָהּ. פִּי רִשִּׁי
דְּבָרִים פְּטִיטָא לִי דִּיה לִיהִיב
כְּשַׁעַת נִתְּנָה וְלֹא כְּשַׁעַת הַגִּדֵּר דִּהָא
כַּעֲבֵד בְּזֻקָּא שְׁמִין אוֹתוּ וְאִם אִמְר
דְּמִי עָלֵי בְּתַשְׁרִי וְנִינִסָּא בִּלְבָד לְבִדִּי מִי
יִודַע מָה הִיא שׁוּא כְּשַׁעַת הַגִּדֵּר וְשַׁעַת
נִתְּנָה הֵייוּ [שַׁעַת] שְׁהוּא בִּלְבָד לְבִדִּי
לְשׁוֹן רִשִּׁי וְתִימְנָה מֵאִי כִּסְרָה הוּא
זֶה דְּלִמָּה יֵשׁ לָנוּ לִמּוּר לִי שְׁהִיא שׁוּא
יִוֹתָר מַעֲכָשׁוּי וְאִם אִלּוּ רֹאשִׁים שְׁהוּא
חֲלַשׁ עַכְשָׁיו וְלֹא הִגְדֹּר אִלּוּ יִדְעִנוּ
בְּדוּלָא שְׁהִיא שׁוּא יִוֹתָר וּנְפִיקָא הִתְקַשׁ
מֵאַחֵר שְׁאֵנוּ רֹאשִׁים שְׁהִיא שׁוּא יִוֹתָר
סָלַע לְכָל הַפְּחוֹת לֶכֶךְ אֹרִי' דִּלְחִין וְ
כִּסְרָה אֲלֵא שׁוּא רִאשִׁי מִקְרָא יֵשׁ בִּי
וְעוֹד דִּמְנָן לִקְמָן פֶּרֶק הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי
(דף כ. וּשְׁט) שִׁת הַגִּידֵּר לֹא יִתְנוּ
הַיּוֹרֵשִׁים לְפִי מִתָּא דְּלִמִּים לְנִתְמִים וְאִם
הִיא הַטֶּעַם מִסְכָּרָא דִּלְזוּלִין בְּתַר
נִתְּנָה הַתֵּם לֹא שִׁיךְ לְמִימֵר הֵךְ
כִּסְרָה שְׁהִיא יִדְעִנוּ שְׁהִיא שׁוּא בְּחִיּוּ
סָלַע לְכָל הַפְּחוֹת וְאִם תְּפִי מֵה אִלּוּ
פּוֹטְרִים הַיּוֹרֵשִׁים מְכַל וְכָל אֲלֵא וְדִלָּא
שׁוּם קֶרֶא יֵשׁ בִּי: יְבֹרֵל רֵאשׁוֹן וְאִם
רֵאשׁוֹן בְּכַף שְׁבִיעִי וְאִם שְׁבִיעִי
בְּכַף. וְאִם הֵיךְ אֲפֶסֶר לִימֹר כֵּן
וְהַכְּחִיב (שְׁמוֹת יג) כְּשַׁעַת יִמִּים תֵּאֲכַל
מִנּוֹת וְיִזְלֵל לְחִיּוֹב כֶּרֶם קֶאֱמֵר דְּכֶרֶם
כֶּהָא קֶרֶא כְּחִיב דְּכַמִּיב כִּי כָל אוֹכֵל
מִמֶּנְהֶם וּנְכַרְתָּה מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן עַד
יּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשְׁ"ה מִימֵית ת"ל עַד
וְהֵאִי קֶרֶא כֶּרֶם גַּמִּי כְּחִיב צִיָּה:
וְאִי

[illegible][illegible]

קובצת

מוהיה אל קשיא לרש"י דהתם היינו טעמא לפי שהבהמה אף לאחר שמהה יש דמים לגבילה אבל בהנאה, מהו מהו דתנן לכך פסן האומה משקלי על (כ); שורו הוה על עילה תיבא הוה על קרבן מת טעמא שכן שויה שוה שומטו חי, לכך צ"ל דבבי בהמה אם מהו דמי על עילה ותמה; אף דתנן קשעט אבל באדם שאין אדם יודע שומטו חי אם אמר דמי פלוני על עותי כשעת נהמה; ד"ח אבינא אבינא דרתא דתכיב בקרא אחרינא שבעת ימים שאור אל ימצא בתכתיבם כי כל אוכל חמץ ונכרתה הוה אבינא דרתא מימם הראשון עד יום השביעי בקרא אחרינא. הראש"י ז"ל.

שיטה מקובצת

ז א מיי פ"ט מהל' שזועות
הל"ט;

ז ב מיי' פ"י מהל' שגגות הלכה
:

ג מי' פ"ג מהל' ערכין הלכה
 יח ופסק כח"ק עי' כ"מ:

א ד ה מיי' פ"ח מהל' ערכין
הלט"ז:

ב ו מיי' פ"ג מהל' ערכין
הל"א:

הל"ג:

תורה אור השלם

- וּנְפֹשׁ בִּי תִחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל
מַלְאָךְ וְהוּא עַד אִם אֵין רָאָה אִם יִדַּע
אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:
וּיִקְרָא ה' א
אִם מִשְׁנֵת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ
שְׁדָּהוּ בְּעֶרְכָּךְ יָקוּם:

- וְיָרָא כֹחַ הַיָּד
וְאֵם מִבֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה
אֵם וְכֵן וְהָיָה עֲרֹכֶךָ חֲמִשָּׁה
עָשָׂר שָׁקֶל וְלִנְקָבָה עֶשְׂרֵה
וְיָרָא כֹחַ הַיָּד
שְׁקָלֶיהֶם:
שָׁבַעַת יָמִים מִצֹּאת אֲבִיהֶם
וְיָרָא בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן תְּשֻׁבָתָהּ
וְאָרְזָהּ מִבְּתִיכֶם כִּי כָל אֹכֵל וּמִמֶּנּוּ
וְנִבְרָתָהּ הִנֵּשׁ הָהוּא מִיִּשְׂרָאֵל
וְיוֹם הָרִאשׁוֹן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי:
שְׁמוֹת יְבִי טוֹ

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]

והרי אנו למדין לכולם משנת
ומעלה אינו אלא ט"ו שקל.
מכ' ערכו ממועט משל למעלה
מן משיבין על היקישא בין להקל
מש עד שיהא בן חמש ויותר על
מ'; מופנה. האי שנה שנה דאין
שנה שנה יתירי בתיבי. כלומר
{דמפרשי} שנה (ט) שנה יתירא
י: דאי ר' היא הא אמר לקמן
עד ועד בכלל ולא צריכא ג"ש:

שמת אין לו דמים דמת אסור
ונפל הבית חייב לשלם משמע
ר' לפי שאדם יודע שומת בהמה
עד יום השביעי. גליון. ואע"ג
א"א אכל שבעת ימים כיון דכתיב